

Jak napsat článek do časopisu správně nejen odborně, ale i gramaticky

Musil V.¹, Málek J.²

¹Středisko vědeckých informací, 3. lékařská fakulta Univerzity Karlovy, Praha

²Klinika anesteziologie a resuscitace, 3. lékařská fakulta Univerzity Karlovy a Fakultní nemocnice Královské Vinohrady, Praha

Odborné články, které jsou publikované v národním jazyce, musí splňovat jak kritéria odborná a etická, tak i jazyková. Vzdělávají totiž nejen v odborné problematice, ale měly by odpovídat i jazykovým požadavkům a podporovat správné používání názvosloví. V češtině se nesprávně používají některé výrazy, často převzaté z angličtiny. Samozřejmě jsme daleko od dob národního obrození, kdy se vymýšlely české názvy pro všechna přejatá slova, nevšimla se však ani některá mladší pojmenování (televize – rozvid, odvozené od již kupodivu vžitého a stále užívaného názvu rozhlas – rádio) [1]. Málokdo používá slovo předtížení (preload) a dotížení (afterload), byť jsou stále ještě běžně uváděna v lékařských slovnících. Na druhou stranu se často odborné texty hemží anglickými výrazy i tam, kde se běžně používá čeština.

Typickým příkladem špatného převzetí anglického výrazu je spojení nervová blokáda (nerve block), překládaná do českého textu mechanicky jako nervový blok. V češtině je však mezi slovy blok a blokáda významný rozdíl. Umělá inteligence (AI) při dotazu na rozdíl mezi použitím obou výrazů uvádí toto vysvětlení [2]: „Rozdíl mezi **blokem** a **blokádou** spočívá především v jejich významu a použití v různých kontextech. Zde je stručné vysvětlení: Blok je jednotka, předmět nebo oddíl něčeho (betonový blok, blok textu). Blokáda je překážka, záměrné zamezení činnosti (dopravní blokáda, námořní blokáda, nervová blokáda)“. Pro rozšířenou definici jednotlivých významů lze najít i tento přehled [3, 4]:

Blok

- **Obecný význam:** Označuje něco, co má tvar kvádrů, nebo se chová jako celek. Může to být fyzický předmět (např. betonový blok), nebo i abstraktní jednotka (např. textový blok, blok přednášek).
- **Použití:**
 - Stavebnictví: betonový blok, cihlový blok, blok domů.
 - Počítače: datový blok, blok kódu.
 - Jiné: poznámkový blok, politický blok.

Blokáda

- **Obecný význam:** Znamená záměrné **zabránění přístupu** nebo **omezování činnosti**.

Obr. 1 „Píchám blok“

Použití:

- Vojský/politický kontext: např. námořní blokáda – zamezení přístupu k přístavům nepřítele.
- Doprava/protesty: silniční blokáda – zablokování dopravy.
- Medicína: nervová blokáda – cílené přerušení nervového signálu (např. anestezie).

Významový rozdíl nejlépe ilustruje **obrázek 1**.

Další často nesprávně používaný výraz je **opiát** místo správného **opioid**. Rozdíl mezi opiátem a opioidem spočívá především v jejich původu (zdroj opět AI [2]):

Opiát

- Přírodní látka odvozená přímo z máku setého (Papaver somniferum).
- Patří sem např.:
 - Morfium
 - Kodein
- Jsou to alkaloidy přirozeně se vyskytující v opiu (sušené šťávy z nezralých makovic).

KORESPONDENČNÍ ADRESA AUTORA:

PhDr. Vladimír Musil, Ph.D., vladimir.musil@lf3.cuni.cz

Článek přijat redakcí: 6. 2. 2026; Článek přijat k tisku: 26. 2. 2026

Cit. zkr: Anest intenziv Med. 2026;37(1):47-49